

Zakres systemu zarządzania środowiskowego

Wprowadzenie

Kolejny odcinek poradnika stanowi kontynuację tematu przedstawionego w poprzednim. Wymaganie dotyczące określenia zakresu systemu zarządzania środowiskowego stanowi bowiem element wymagań zebranych w Rozdziale 4. "Kontekst działania organizacji" (ang. Context of the organization). Zakres systemu zarządzania jest jednym z zagadnień, przy ustalaniu których wykorzystuje się wiedzę zebraną w związku z analizą kontekstu działania organizacji (w tym wewnętrznych i zewnętrznych czynników dotyczących środowiska, które opisano w poprzednim odcinku). Przedstawione poniżej informacje zostały oparte zarówno na zasadniczej części normy, jak i jej załączniku A, który stanowi integralną część wymagań (ich praktyczną interpretację).

Zakres SZŚ

Zakres SZŚ to termin, który określa granice stosowania systemu zarządzania środowiskowego w danej organizacji. Zakres może być określony przy pomocy obszaru funkcjonalnego, np. wybrane procesy, wyroby i usługi, granic funkcjonalnych, np. wybrane jednostki organizacyjne lub granic fizycznych, np. wybrane części zakładu lub wybrane spośród wielu lokalizacje prowadzenia działalności.

Zakres SZŚ ma za zadanie wskazać – zarówno pracownikom organizacji, jak i stronom zainteresowanym – gdzie mają zastosowanie wymagania ustalone w ramach SZŚ, np. polityka środowiskowa organizacji. W przypadku certyfikowanego systemu zarządzania, opis zakresu zawarty w treści certyfikatu wskazuje obszar, w jakim system zarządzania środowiskowego funkcjonuje, a jego skuteczność SZŚ jest potwierdzona autorytetem niezależnej jednostki certyfikującej.

Zasady związane z określaniem zakresu SZŚ

Organizacja samodzielnie decyduje o zakresie swojego systemu zarządzania środowiskowego biorąc pod uwagę kontekst swojego działania, swoją specyfikę oraz możliwość wpływania na organizacje zewnętrzne, z którymi współpracuje. Samodzielna decyzja musi być jednak podjęta w oparciu o trzy ogólne zasady. Zakres nie może być ustalany w taki sposób, aby:

1. wyłączał działania, wyroby czy usługi organizacji pozostające pod nadzorem organizacji i mające znaczący wpływ na środowisko,
2. pozwalał wyeliminować stosowanie określonych wymagań prawnych lub innych,
3. wprowadzał w błąd zainteresowane strony.

Najprostszym koncepcyjnie rozwiązaniem (i najbardziej czytelnym dla zainteresowanych stron) jest objęcie systemem zarządzania całej organizacji, chociaż nawet w tym przypadku pojawia się kwestia zakresu nadzoru nad podmiotami zewnętrznymi, np. dostawcami i podwykonawcami. W przypadku objęcia systemem zarządzania części organizacji pojawia się możliwość błędnej interpretacji.

W przypadku certyfikowanych organizacji jednostka certyfikująca ma za zadanie zapewnić, że wymienione wyżej zasady są spełnione. Choć w praktyce nierzadko zdarza się, że certyfikowana organizacja stara się tak sformułować zakres systemu zarządzania, aby stworzyć wrażenie, że jest on szerszy niż ten, który realnie jest poddawany audytom jednostki certyfikującej. Oczywiście jest to niezgodne przynajmniej z trzecią z wymienionych zasad.

W odniesieniu do wspomnianego nadzoru nad podmiotami zewnętrznymi organizacja powinna ocenić swój realny wpływ na te podmioty. Jest oczywiste, że duże i posiadające silną pozycję rynkową organizacje dysponują instrumentami pozwalającymi nadzorować dostawców i podwykonawców – chociażby poprzez zawieranie stosownych umów lub odpowiednie procedury zakupowe. Jeżeli działania podmiotów zewnętrznych wiążą się ze znaczącymi wpływami na środowisko, a organizacja ma możliwość wpływu na te podmioty, pominięcie ich w zakresie SZŚ oznacza złamanie pierwszej z wymienionych zasad. W przypadku mniejszych organizacji realny wpływ na dostawców i podwykonawców może być ograniczony (w skrajnym przypadku zerowy) – niezależnie od tego czy działania dostawców i podwykonawców wiążą się ze znaczącymi wpływami na środowisko, czy też nie. W takiej sytuacji nieuwzględnienie w zakresie SZŚ nadzoru nad podmiotami zewnętrznymi może być uzasadnione.

Organizacja powinna dostosowywać zakres SZŚ do zmian zachodzących w jej działalności.

Wymagania dokumentacyjne

Podobnie jak w poprzedniej wersji normy ISO 14001 zakres SZŚ musi być udokumentowany. Nowym wymaganiem jest obowiązek udostępnienia opisu zakresu zainteresowanym stronom – w taki sposób, aby nie wprowadzał w błąd zainteresowanych stron. Zgodnie z treścią normy ISO 14004 tradycyjny sposób spełnienia tego wymagania w formie opisowej jest tylko jednym z wielu wariantów. Równie dobrze można wykorzystać plan sytuacyjny, na którym zaznaczono odpowiednią część zakładu czy schemat organizacyjny z zaznaczonymi jednostkami objętymi systemem zarządzania. Jako spełnienie tego wymagania norma ISO 14004 przywołuje przykład najprostszy – publikację na stronie internetowej certyfikatu zgodności wraz z opisem zakresu SZŚ.

Podsumowanie

Kwestia określania zakresu SZŚ została w nowej normie potraktowana z większą starannością niż we wcześniejszej wersji. Umieszczenie w strukturze nowej normy wymagań dotyczących określania zakresu pozwala na lepsze zrozumienie istoty tego działania. Dokładniej opisano źródła informacji, na których organizacja powinna oprzeć swoją decyzję o zakresie SZŚ. W oparciu o nowe wymagania określenie zakresu SZŚ nie może być traktowane jako czynność czysto formalna, ale jako wynik głębszej analizy kontekstu działania organizacji. Bardziej precyzyjnie określono, czym należy kierować się ustalając zakres SZŚ. Wyraźnym dodatkowym wymaganiem jest obowiązek udostępnienia stronom zainteresowanym opisu zakresu SZŚ.

Opracował: Robert Pochyluk

1. Prawa autorskie zastrzeżone. Kopiowanie całości i fragmentów opracowania jest dozwolone pod warunkiem podania źródła.
2. Opracowanie ma charakter informacyjny i autor nie ponosi odpowiedzialności prawnej za niewłaściwe stosowanie lub brak oczekiwanych efektów.

Reklama

Ochrona środowiska

ISO 14001, EMAS, OHSAS 18001, ISO 45001

Bezpieczeństwo i higiena pracy

REGULIS

PROSTE PRAWO W INTERNECIE

Poznaj i zrozum wymagania

bez analizowania ustaw i rozporządzeń!

www.regulis.pl

